

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Херсонський державний аграрно-економічний університет
Освітня програма	37233 Економіка
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	051 Економіка

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Херсонський державний аграрно-економічний університет
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	37233
Назва ОП	Економіка
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Петкова Леся Омелянівна, Ставнича Наталія Ігорівна, Медвідь Вікторія Юріївна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	01.11.2021 р. – 03.11.2021 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП <http://surl.li/aqphj>

Програма візиту експертної групи <http://surl.li/aqphm>

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

ОП критеріям акредитації відповідає. Вона проходить процедуру акредитації вдруге. Суттєві зауваження первинної акредитації усунені. Залишились недоліки, що є несуттєвими. Так, цілі ОП 051 «Економіка» узгоджені із Місією та Стратегією ХДАЕУ, концепцією освітньої діяльності ЗВО. ОП є актуальною та відповідає галузевому та регіональному контексту. Проте, формулювання регіональної унікальності потребує уточнення на рівні компетентностей, ПРН та ОК. Зміст ОП має зрозумілу структуру, дає змогу досягти заявлених цілей і ПРН. Процедури і політики забезпечення якості ґрунтуються на сучасних вимогах з забезпечення якості освіти, побажаннях стейкхолдерів. На виконання зауважень попередньої експертизи з оцінкою критерію 4 за рівнем «Е» у ЗВО було реалізовано: 1) Здійснюється політика удосконалення методичного забезпечення навчального процесу для диференціації форм і методів навчання, що відображено в робочих програмах ОК; 2) ОК «Інформаційні системи та комп'ютерні технології у науковій діяльності» змінено на «Модельовання економічних процесів в ІТ-середовищі» з відповідним змістовим наповненням (передбачені лабораторні роботи, розширено перелік програмного забезпечення); 3) Інформація про перегляд освітніх програм підготовки ЗВО третього рівня у розділ «Моніторинг та перегляд освітніх програм» не додана. Вона міститься частково в розділі Відділу аспірантури та докторантури; 4) У ЗВО запроваджена практика підготовки силабусів за ОК; 5) Щодо рекомендації про заповнення навчально-методичними матеріалами репозитарію університету та системи Moodle, процес розпочався, але не закінчений. В ЗВО є перспективи створення спеціалізованих разових рад щодо захисту докторів філософії. Враховані зауваження та рекомендації, зроблені за результатами попередньої експертизи за критерієм 8, в ЗВО в 2021 р.: 1.) Оновлено склад робочої групи. Враховані пропозиції щодо розширення списку стейкхолдерів та внесенню студентів різних років навчання 2.) Розширено Каталог вибіркових компонентів ОП з шести до дванадцяти 3.) Розширено питання для анкетувань студентів. П 5.) Розроблені силабуси навчальних дисциплін. ЕГ відзначає недостатній доступ здобувачів до інформації щодо контрольних заходів за умов дистанційного навчання. Відсутність окремих НПП зареєстрованого профілю в наукометричній системі Google Scholar. Разом з тим, ОП та освітня діяльність в цілому відповідають критеріям із недоліками, які є несуттєвими.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Відповідність цілей ОП Стратегії ЗВО 2021-2025 роки. Долучення різних груп стейкхолдерів для перегляду та удосконалення ОП. Тенденції розвитку ОП визначаються з урахуванням вивчення досвіду вітчизняних та іноземних аналогічних програм. Зміст ОП має зрозумілу структуру, дає змогу досягти заявлених цілей і результатів навчання. ОП передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills). Правила прийому на ОП 051 «Економіка» доступні та зрозумілі для потенційних вступників, враховують особливості програми. В університеті реалізовано студентоцентризований підхід, витримуються принципи академічної свободи. НПП регулярно підвищують свою кваліфікацію через участь у різноманітних міжнародних проектах, стажуваннях. Чіткі та зрозумілі форми контрольних заходів та критеріїв їх оцінювання для здобувачів, а також порядок оскарження результатів оцінювання. Академічна кваліфікація НПП та керівників здобувачів підтверджується індексами цитування наукових публікації за профілем ОП. Проведення конкурсного відбору науково-педагогічних працівників здійснюється за формалізованими показниками. В ЗВО є перспективи створення разових рад щодо захисту докторів філософії. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми. Система заходів із стимулювання підвищення фахової та викладацької майстерності НПП передбачає низку матеріальних і моральних заохочень. В ЗВО створено Раду роботодавців, яка безпосередньо долучається до удосконалення ОП. Матеріально-технічні, фінансові, та навчально-методичні ресурси відповідають вимогам якісної освітньої та наукової підготовки здобувачів. Освітній простір є безпечним для навчання і здоров'я здобувачів, в тому числі – осіб з особливими потребами, та задовольняє їх інтереси й потреби. Процедури і політики забезпечення якості ґрунтуються на сучасних вимогах з забезпечення якості освіти, побажаннях стейкхолдерів. Здобувачі вищої освіти є повноцінними учасниками внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти ХДАЕУ. У вільному доступі інформація щодо анкетувань студентів. Інформація про організацію та особливості освітнього процесу, ОП, нормативні документи, положення та інші дані, які можуть зацікавити стейкхолдерів, є вільному доступі. Є можливість взяти участь в обговоренні проекту ОП. Аспіранти, їх наукові керівники, викладачі програми є активними дослідниками, які регулярно публікують свої роботи (у т.ч. виданнях, включених до міжнародних баз даних) та беруть участь у вітчизняних та міжнародних проектах. Також слід відмітити наявність тісної комунікації та довірливих взаємовідносин між здобувачами та науково-педагогічними працівниками. В ЗВО застосовується практика долучення аспірантів до міжнародної академічної спільноти. ЗВО забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Формування регіональної унікальності потребує уточнення на рівні компетентностей, ПРН та ОК. Рекомендації: посилити особливості ОП щодо аналогічних регіональних програм. Відсутність чіткої процедури розгляду результатів анкетування. Рекомендації: регламентувати процедуру розгляду результатів анкетування та інформування здобувачів освіти про вжиті заходи в частині удосконалення ОП. ЕГ відмітила, що обрана структура таблиці 4.1 «Перелік компонентів ОП» не відображає 4 компоненти освітньої складової ОП та змісту завдань здобувачів з виконання наукової складової ОП. Рекомендовано: виокремити підготовку та захист дисертаційної роботи, щорічну наукову атестацію у зазначеній табл. Не врахована приналежність педагогічної практики до циклу професійної підготовки. Рекомендовано: узгодити організацію педагогічної практики із здійсненням навчального

процесу за спеціальністю ОНП. ЄГ встановлено факт відхилення за окремими ОК від нормативу аудиторного навантаження дисциплін третього рівня освіти. Рекомендовано: привести у відповідність до нормативів обсяг аудиторного навантаження та самостійної роботи здобувачів. Відсутність в вступному білеті можливості в достатній мірі оцінити рівень підготовки абітурієнта до проведення науково-дослідної діяльності та виконання дисертаційного дослідження. Рекомендації: оновити програму вступного випробування та екзаменаційні білети в частині введення теоретико-методологічного завдання. Відсутність практики академічної мобільності. Рекомендації: визначити можливості для започаткування практики академічної мобільності здобувачів вищої освіти в контексті цієї ОНП. ЄГ відзначає недостатній доступ здобувачів до інформації щодо контрольних заходів за умов дистанційного навчання. Наповнення рубрики «Навчальні матеріали» в системі Moodle неповне (не враховане зауваження попередньої експертизи). Рекомендація: уніфікувати систему підсумкового контролю знань здобувачів у системі Moodle. Відсутність окремих НПП зареєстрованого профілю в наукометричній системі Google Scholar. Рекомендації: забезпечити реєстрацію НПП в повній чисельності. Відсутність власних власних програм підвищення кваліфікації НПП. Рекомендації: розробити власні програми підвищення кваліфікації викладачів спрямовані на розкриття інноваційних форм та методів навчання і викладання, а також аграрну економіку. Не оприлюднена інформація щодо працевлаштування випускників на сайті. Рекомендуємо на сторінці аспірантури висвітлити цю інформацію для залучення нових студентів на навчання. Ускладнена навігація на сайті. Рекомендуємо всю інформацію, яка б стосувалася відділу аспірантури розмістити в одному місці. Також надати інформацію про терміни та умови подання пропозицій щодо ОНП. Окремі теми присвячені ЖКГ, туризму, природоохоронному фонду, готельним мережам є пограничними зі спеціальностями 241, 242, 101 але ОНП не є міждисциплінарною. Рекомендації: розглянути необхідність уточнення тем, враховуючи предметну область спеціальності 051 «Економіка».

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Експерти первинної акредитації в якості зауваження акцентували увагу на необхідності фокусування на зміну профілю ЗВО на «аграрно-економічний» (наказ МОН від 14.02.2020 р. №210 щодо перейменування ДВНЗ «ХДАУ» та ДВНЗ «ХДАЕУ») та рекомендували після уточнення Місії закладу та в цілому Стратегії закладу уточнити головну ціль ОНП на відповідність даним документам. Експертна група зазначає, що цілі ОНП 051 «Економіка» узгоджені із Місією та Стратегією ХДАЕУ (<http://bit.ly/3cu9Oh3>), концепцією освітньої діяльності ЗВО у Статуті ЗВО (<https://cutt.ly/rzL39dA>). Окремо необхідно відзначити, що фокус Місії в новій редакції Стратегії ЗВО 2021-2025 сформовано на «нарощування наукового та освітнього потенціалу» та «присудження здобувачам вищої освіти відповідних ступенів та освітніх кваліфікацій». Також, фокусування Стратегії ЗВО на «підготовці та забезпеченні конкурентоспроможності фахівців для аграрного сектору економіки» та «всебічне сприяння визнанню наукових результатів діяльності університету та їх трансфер у виробництво на національному та міжнародному рівні» повноцінно відображає результат реалізації ОНП, що є «підготовка висококваліфікованих, конкурентоспроможних, інтегрованих до міжнародного наукового та академічного простору науковців і науково-педагогічних кадрів за спеціальністю 051 Економіка, здатних до розв'язання комплексних проблем у галузі економіки, зокрема, аграрної економіки». Отже, експертна група має підстави підтвердити відповідність цілей ОНП та стратегії закладу.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Розробка, затвердження, моніторинг, перегляд ОНП регулюються Положенням про освітні програми (<http://surl.li/aqgvf>), Положенням про забезпечення якості вищої освіти (<http://surl.li/ajwew>). Під час фокус групи із представниками окремих структурних підрозділів, адміністративним персоналом та гарантом, експертній групі надано чіткий алгоритм розробки, перегляду та удосконалення ОНП 051 «Економіка». Програма була розроблена в 2016 р., переглядалась в 2019 р. та 2021 р. На сайті ЗВО знаходиться окрема вкладка «громадське обговорення ОНП» на якій розміщуються всі протоколи та проекти рішень ОНП (<http://surl.li/svlb>). Факт включення здобувачів до проектної групи підтверджений і формально (ОНП 2021 року) і в процесі спілкування із здобувачем 4-го року навчання Фесенко Г.О., Потанер Л.Д. Анкетування проводиться Сектором забезпечення якості освіти Навчально-методичного відділу ЗВО. Факти проведення опитувань здобувачів підтвердили здобувачі на зустрічі, їх результати систематично оприлюднюються на сайті ЗВО (<http://surl.li/ryscq>). Розроблена анкета має чіткі критерії оцінювання якості освітньої програми. За результатами анкетування: 6 здобувачів з 10 повністю задоволені рівнем ОНП; 4

здобувача надали пропозиції по вдосконаленню програми. Експертна група первинної акредитації зауважувала, що у ЗВО не було отримано підтвердження щодо реальної співпраці з іншими закладами вищої та фахової передвищої освіти регіону. Тому на зустріч із стейкхолдерами були запрошені також представники академічної спільноти. Під час спілкування було наголошено, що ОНП знайшла позитивну оцінку та обговорювалась серед представників академічної спільноти за допомогою індивідуальних консультацій. Зокрема, д.е.н., проф. Подільського державного аграрно-технічного університету Місюк М.В. та д.е.н., директор Інституту рису НААН України Дудченко В.В., зазначили про особливість програми для Херсонського регіону та наголосили на участі в рецензуванні ОНП. В ХДАЕУ постійно діє Рада роботодавців економічного факультету (<http://surl.li/apzgc>). При формуванні цілей та програмних результатів навчання ОНП 051 «Економіка» враховувались рекомендації роботодавців. Зокрема, під час фокусу групи із стейкхолдерами, випускник ОНП - керівник напрямку по просуванню послуг бюджетним організаціям ХФ КБ АТ «Приватбанк» Чечоткін В. В. наголосив на систематичних запрошеннях від гаранта та проєктної групи ОНП участі в обговоренні програми. На підтвердження цього на сайті ЗВО висвітлюються відповідні протоколи (<https://u.to/KMulGw>). Пропозиції роботодавців були враховані при коригуванні програми та погодженні у 2021 році на засіданні Ради роботодавців.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Під час зустрічей із стейкхолдерами, було наголошено на відповідності фокусу програми 051 «Економіка» Стратегії економічного та соціального розвитку Херсонської області до 2027 р. (<http://surl.li/aikwq>) та Стратегічному плану економічного розвитку м. Херсон. Кореляція простежується за змістом освітнього компоненту ОНП (ОК 04). Під час зустрічей із гарантом та групою забезпечення, експертній групі було надано ґрунтовні відповіді щодо врахування досвіду вітчизняних та міжнародних програм під час розробки, удосконалення та перегляду ОНП. Зокрема, усунуто зауваження щодо доцільності «вивчення досвіду ЗВО аграрного та аграрно-економічного профілю» попередньою експертизою. Гарант зазначила, що ОНП в 2019 р. та 2021 р., під час обговорення, удосконалення враховувала досвід інших ОНП економічного профілю. Зокрема, серед вітчизняних ЗВО були зазначені: ДВНЗ «КНЕУ ім. В. Гетьмана», Придніпровська ДАБА, Кременчуцький національний університет ім. М. Остроградського, Поліський національний університет, Дніпровський ДАЕУ. Серед іноземних: Державна вища професійна школа в Коніні (м. Конін, Польща), Державний університет Огайо (США), Дауговпільський університет (Латвія), Аграрний університет - Пловдив (Болгарія). Як зазначила гарант, зазначені програмні документи відбивають сучасні вимоги щодо розвитку наукової підготовки, зокрема: формування критичного мислення та здатності до наукового ризику, важливість міждисциплінарного підходу до наукових досліджень та урізноманітнення їх тематики, досягнення мети формування системи нових знань саме через реалізацію дослідницької складової, що знайшло відображення в ОНП. Цілі ОНП та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, що підтверджується урахуванням сучасних процесів інтернаціоналізації, діджиталізації та інтелектуалізації економічних відносин в ОК 04 Аграрна економіка, ОК 06 Організація управління науковими проєктами та захист інтелектуальної власності, ОК 08 Моделювання економічних процесів в ІТ-середовищі.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт для третього (освітньо-наукового) рівня «доктор філософії» зі спеціальності 051 «Економіка» у галузі 05 «Соціальні та поведінкові науки» вищої освіти відсутній. В процесі зустрічей з гарантом та групою забезпечення й проєктною групою було отримано підтвердження факту врахування вимог Національної рамки кваліфікацій відповідних редакцій для розробки ОНП 2016, 2019 та 2021 років.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Відповідність цілей ОНП Стратегії ЗВО 2021-2025 роки. Долучення різних груп стейкхолдерів для перегляду та удосконалення ОНП. Часткове оновлення програмних результатів та освітніх компонент у 2021 році. Тенденції розвитку ОНП визначаються з урахуванням вивчення досвіду вітчизняних та іноземних аналогічних програм.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Формулювання унікальності потребує уточнення на рівні компетентностей, ПРН та ОК. Рекомендації: посилити особливості ОНП в порівнянні з аналогічними регіональними програмами. Відсутність чіткої процедури розгляду

результатів анкетування. Рекомендації: регламентувати процедуру розгляду результатів анкетування та інформування здобувачів освіти про вжиті заходи в частині удосконалення ОНП.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

ОНП в достатній мірі відповідає якісним характеристикам за підкритеріями 1.1-1.4. Цілі ОНП відповідають Місії та Стратегії закладу, при їх визначенні та формулюванні ПРН враховуються позиції стейкхолдерів (роботодавців, здобувачів вищої освіти та випускників, академічної спільноти), тенденції розвитку спеціальності, галузевий та регіональний аспект, досвід інших аналогічних вітчизняних та міжнародних ОНП. Всі зауваження первинної акредитації за підкритеріями 1.1.-1.4. були враховані. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, слабких сторін, недоліків) та їх контексту, а також такі чинники, як принципи поваги до автономії закладу, урахування контексту та позицій стейкхолдерів, відносний вплив недоліків на відповідний аспект якості освітньої програми за критерієм 1 і їх більш вагомих вплив за критерієм 8, експертна група вважає можливим стверджувати про загалом відповідність освітньої програми критерію 1 при наявності недоліків, що не є суттєвими. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів ЕГ вважає можливим стверджувати про загалом відповідність ОНП критерію 1 при наявності недоліків, що не є суттєвими.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Обсяг ОНП та окремих ОК відповідає вимогам законодавства. При формуванні ОНП 2021 р. дотримані вимоги щодо її обсягу (60 кр. ЄКТС) та вибіркової складової: 15 кр. (25 %) відведено на навчальні дисципліни вільного вибору здобувачів. Кількість запропонованих для вибору дисциплін достатня для виконання поставлених цілей та програмних результатів навчання. Обов'язкові освітні складові сформовані таким чином: оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями – ОК 01 «Філософія науки та академічна етика», 6 кр., ОК 02 «Методологія й організація наукових досліджень та академічне письмо», 3 кр., ОК 05 «Педагогіка та психологія вищої школи», 3 кр. Порівняно з ОНП 2019 р., обсяг цієї освітньої складової зріс удвічі (з 6 до 12 кр.), відбулись якісні зміни у змістовому наповненні освітніх компонент. Так, ОК 01 біла розширена за рахунок складової «Академічна етика», до ОК 02 були включені теми з академічного письма, ОК 05 була розширена за рахунок включення тем із психології. На здобуття мовленнєвих компетентностей виділено ОК 03 «Наукова іноземна мова», 8 кр. та частково ОК 02 (в розділі «Академічне письмо»). Для здобуття глибинних знань із спеціальності призначені ОК 04 «Аграрна економіка», 4 кр., ОК 07 «Спеціальність «Економіка», 8 кр., ОК 09 «Педагогічна практика», 6 кр., частково – ОК 06, «Організація управління науковими проектами та захист інтелектуальної власності». Набуття універсальних навичок дослідника в ОНП забезпечують ОК 06 «Організація управління науковими проектами та захист інтелектуальної власності», 3 кр., ОК 08 «Моделювання економічних процесів в ІТ-середовищі». В Звіті-самоаналізі ЗВО зазначено, що даний блок компетентностей частково забезпечує ОК 2 «Методологія й організація наукових досліджень та академічне письмо». Експертна група відмічає суттєве якісне оновлення ОНП 2021 р. порівняно із ОНП 2019 р., спрямоване на усунення диспропорцій щодо перевищення обсягу кредитів на забезпечення універсальних навичок дослідника та недостатнього обсягу кредитів на здобуття глибинних знань зі спеціальності. Однак, практика поєднання одних освітніх компонент на забезпечення різних складових циклу обов'язкових дисциплін не виправдана, призводить до ускладнень в розподілі відповідальності учасників освітнього процесу, не дозволяє розмежувати обсягів кредитів, що забезпечують загальнонаукові, мовленнєві, професійні компетентності та універсальні навички дослідника. Також потребує удосконалення структура табл. 4.1 «Перелік компонентів ОНП», що дозволить відобразити чотири освітні складові обов'язкових компонентів ОНП, конкретизувати завдання здобувачів щодо виконання наукової складової ОНП з виокремленням підготовки та захисту дисертаційної роботи, щорічної наукової атестації.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

ОНП 2021 р. має, в цілому чітку структуру, послідовність вивчення обов'язкових компонент є логічною та обґрунтованою. Окремі неточності щодо принципів поділу обов'язкових компонентів, обраний закладом, зазначені в п.2.1. При ознайомленні з ОНП «Економіка», затвердженої у 2021 р., експертною групою встановлено, що

недоліки нелогічної структури ОНП та НП, відмічені експертним висновком щодо ОНП 2019 р., а саме – в непропорційності розподілу кредитів на здобуття універсальних навичок дослідника та отримання глибоких знань із спеціальності, частково усунуті. Також удосконалено робочу програму та змістове наповнення ОК 08 «Моделювання економічних процесів в ІТ-середовищі» відповідно до заявлених ПРН та ФК. Аналіз освітніх компонент професійної підготовки (<http://surl.li/aqgxxg>) засвідчив виправлення недоліку попередньої експертизи щодо обмеження кількості дисциплін вільного вибору здобувача, включення до їх переліку дисциплін з усіх груп освітньої складової, зокрема, присвячені проблемам мікрорівня за окремими видами економічної діяльності. Експертна група звертає увагу на структуру та змістове наповнення базової професійної ОК «Спеціальність економіка». Не зовсім зрозумілим є включення ОК в освітній процес у двох семестрах – 2 та 5. В робочій програмі (<http://surl.li/aqgxxl>) та силабусі (<http://surl.li/aqgxxm>) принципи такого розмежування не визначені. Аналіз структури ОК «Спеціальність економіка» дозволив зробити висновок про нелогічність визначення в якості дисциплін, на яких базується дана ОК такі: «Економіка підприємства», «Міжнародна економіка», «Економіка і фінанси підприємств», «Гроші і кредит», «Фінанси», «Бухгалтерський облік», «Публічні фінанси». Змістове наповнення та структура ОК «Спеціальність економіка» близька до «Основ економічної теорії» – базового курсу освітньої підготовки фахівців першого, бакалаврського освітнього рівня спеціальності 051 «Економіка», про що свідчить і перелік рекомендованої базової літератури в робочій програмі (7 із 21 рекомендованих джерел – підручники та навчальні посібники з «Економічної теорії»).

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст ОНП відповідає предметній області спеціальності 051 Економіка. Обов'язкові та вибіркові освітні компоненти мають тісний зв'язок зі спеціальністю та предметною областю, охоплюють як теоретичний, так і практичний зміст предметної області.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Порядок вибору навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти у ЗВО регламентується документами: Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук, Положенням про вибіркові дисципліни, Положенням про порядок організації та реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу (<http://surl.li/aiuap>). Зі слів здобувачів на фокус-групі (Фесенко Г., Станкова А., Потанер Л.), вони користуються можливостями формувати індивідуальну освітню траєкторію, що здійснюється через вільний вибір теми та керівника наукового дослідження, наявність механізму вибору вибіркових дисциплін, участі в робочих групах для зміни і модернізації змісту ОНП, участі в програмах академічної мобільності. Процедура вибору дисциплін порівняно з висновками попередньої експертизи, удосконалена за рахунок переведення її в онлайн-режим, розширення переліку можливих варіантів вибору ОК. Вибіркова складова ОНП включає 3 дисципліни, всього 15 кредитів, що вивчаються в 3, 4, 5 семестрах. Попередньо проводиться анкетування здобувачів щодо якості освіти для виявлення їх пріоритетів. Вибір здійснюється за Каталогом вибіркових дисциплін.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Процедуру практичної підготовки здобувачів вищої освіти регламентує ОНП Економіка Положення про практичну підготовку.docx (ksau.kherson.ua). Практична підготовка є обов'язковим компонентом ОНП. Педагогічна практика передбачає 6 кредитів, її тривалість збільшена на виконання зауваження попередньої експертизи та пропозиції здобувачів ЗВО, про що вони засвідчили на зустрічі з експертами. Також, в ОНП 2021 р., зі слів гаранта Скрипник С.В. та здобувачів ОНП, змісту звіту самооцінювання, відбулась зміна терміну проходження педагогічної практики з 1 на 3 рік навчання. Однак, в робочій програмі це не відображено (<http://surl.li/aqgyt>). Зі слів гаранта ОНП, педагогічна практика здобувачів відбувалась лише на базі ХДАЕУ. Експертній групі також було надано для ознайомлення Звіт здобувачки Кручиненко В.А. з педагогічної практики. Відповідно до змісту робочої програми, захист педагогічної практики здійснюється на засіданні кафедри професійної освіти за присутності наукового керівника і завідувача кафедри, за якою закріплений здобувач. Аналіз звіту здобувачки Кручиненко В.А. встановлено, що педагогічна практика відбувалась упродовж тижня 16.10.2018 р.-20.10.2018 р., здобувач провела 6 занять із 5 дисциплін, а саме: «Етика державного службовця», практичне заняття, 3 курс – 16.10.2018; «Публічне врядування», практичне заняття, 5 курс – 17.10.2018; «Основи соціальної політики», семінарське заняття, 3 курс – 17.10.2018; «Публічне врядування», лекційне заняття, 5 курс – 18.10.2021; «Управління розвитком територій», семінарське заняття, 5 курс – 19.10.2018; «GR- менеджмент», практичне заняття, 3 курс, 19.10.2018. За планом практики передбачалось ще одне практичне заняття з «Основ соціальної політики». Експертна група звертає увагу на відхилення заявлених у робочій програмі з педагогічної практики завдань, а саме – відсутність лекційних занять серед аудиторного навантаження, що проводить здобувач. Не виправданим є обсяг та інтенсивність аудиторного навантаження здобувачки під час проведення занять та залучення її викладання дисциплін інших спеціальностей (переважно 281– Публічне управління та адміністрування).

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills) у ЗВО здійснюється у результаті реалізації насамперед освітніх компонентів ОНП («Моделювання економічних процесів в ІТ-середовищі» – креативне мислення, вирішення нестандартних завдань, «Методологія й організація наукових досліджень та академічне письмо», «Наукова іноземна мова» – самопрезентація, комунікативність, гнучкість; «Педагогіка та психологія вищої школи» – вміння виступати публічно, комунікативність, гнучкість та адаптивність, лідерство, конфлікт-менеджмент. В процесі спілкування із НПП та здобувачами було отримано підтвердження їх високої мотивованості у використанні сучасних методів навчання для підвищення інноваційності та ефективності навчального процесу. Підготовка наукового дослідження здобувачами також супроводжується активною участю у науково-практичних конференціях, тренінгах, семінарах, форумах, майстер-класах, що сприяє розвитку адаптивності, навичок ділової комунікації, культури комунікації, навичок участі у дискусіях.

7. Зміст освітньої програми ураховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт доктора філософії з економіки відсутній.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Співвіднесення обсягу окремих освітніх компонентів ОНП (у кредитах ЄКТС) із фактичним навантаженням здобувачів вищої освіти (включно із самостійною роботою) у ЗВО регулюється Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук (<http://surl.li/aqgza>) Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів є достатнім для досягнення цілей і програмних результатів навчання. Навчальний час, відведений для самостійної роботи здобувача, регламентується навчальним планом, індивідуальним навчальним планом та графіком освітнього процесу. За результатами спілкування із здобувачами вищої освіти, фактів надмірного їх навантаження не встановлено. Результати анкетування здобувачів підтверджують факт достатності часу для їх самостійної роботи (<http://surl.li/ahbim>). Аналіз робочого навчального плану ОНП Економіка, наданого на запит експертної групи, свідчить про відхилення від нормативу розподілу між аудиторним навантаженням та самостійною роботою (аудиторне навантаження дисциплін, які пропонуються на третьому рівні вищої освіти, повинно бути не меншим, ніж 1/4 від загального освітнього навантаження, визначеного для цієї дисципліни). Норматив не дотриманий за ОК 03 «Наукова іноземна мова» (3, 4 семестри) 22,2 % – обсяг аудиторного навантаження, ОК 08 «Моделювання економічних процесів в ІТ середовищі» (5 семестр) – 16,6 % обсяг аудиторного навантаження.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Підготовка здобувачів вищої освіти для здобуття ступеня доктора філософії за дуальною формою освіти не здійснюється.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Зміст ОНП відповідає предметній області спеціальності 051 Економіка, має зрозумілу структуру, передбачає практичну підготовку здобувачів, дає змогу досягти заявлених цілей і результатів навчання. ОНП та навчальний процес у ЗВО мають студентоцентрикований підхід. Підготовка за ОНП дозволяє формувати індивідуальну траєкторію навчання, передбачає набуття здобувачами соціальних навичок (soft skills).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

ЕГ відмітила, що обрана структура таблиці 4.1 «Перелік компонентів ОНП» при її удосконаленні в 2021 р. недостатньо чітко відображає 4 компоненти освітньої складової ОНП, не відображає змісту завдань здобувачів щодо виконання наукової складової ОНП. Практика поєднання одних освітніх компонент на забезпечення різних складових циклу обов'язкових дисциплін не виправдана, призводить до ускладнень в розподілі відповідальності учасників освітнього процесу, не дозволяє розмежувати обсягів кредитів, що забезпечують загальнонаукові, мовленнєві, професійні компетентності та універсальні навички дослідника. Рекомендовано: виокремити підготовку та захист дисертаційної роботи, щорічну наукову атестацію у зазначеній таблиці. Аналіз змістового наповнення базової професійної ОК «Спеціальність економіка» не повністю відповідає заявленим програмним результатам з огляду на його співставність із базовим курсом «Основи економічної теорії» освітньої підготовки фахівців першого, бакалаврського освітнього рівня спеціальності 051 «Економіка». Рекомендовано поглибити рівень змістового наповнення дисципліни із врахуванням сучасних досягнень світової економічної науки. Також потребує додаткового обґрунтування практика викладання дисципліни в 2 та 5 семестрах. При організації педагогічної практики не врахована її приналежність до циклу професійної підготовки, оскільки здобувачі закріплені за різними кафедрами та практикуються в дисциплінах, що не завжди відповідають спеціальності 051 Економіка. Рекомендовано узгодити організацію педагогічної практики із здійсненням навчального процесу за спеціальністю ОНП. Оскільки за час існування ОНП, педагогічна практика відбувалась лише в ХДАЕУ, рекомендовано розширити базу практики за рахунок інших ЗВО, як це визначено робочою програмою. ЕГ встановлено факт відхилення за окремими ОК від нормативу (не менше 25%) аудиторного навантаження дисциплін третього рівня освіти. Рекомендовано привести у відповідність до нормативів обсяг аудиторного навантаження та самостійної роботи здобувачів.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

ОНП «Економіка» характеризується достатнім рівнем узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 2.3, 2.4, 2.6, проте має невідповідності за підкритеріями 2.1. В ОНП не розмежовані чотири компоненти освітньої складової, не визначені зміст та критерії підготовки за науковою складовою. 2.2. Аналіз змістового наповнення базової професійної ОК «Спеціальність економіка» не повністю відповідає заявленим програмним результатам. 2.5. Організація педагогічної практики передбачає закріплення здобувачів за різними кафедрами, здобувачі викладають дисципліни за іншими спеціальностями, що унеможливує виконання заявлених програмних результатів цієї ОК циклу спеціальної підготовки. 2.8. Має місце відхилення за окремими ОК від нормативу (не менше 25%) аудиторного навантаження дисциплін третього рівня освіти. Недоліки, визначені попередньою експертизою ОНП 2020 р., частково були усунуті при її перегляді. Щодо узгодження структури ОНП та НП за окремими елементами - збільшено обсяг навчального часу на здобуття глибинних знань зі спеціальності, усунуті недоліки досягнення ПРН та ІФК в сфері застосування сучасних інформаційних технологій. Обмеження у процедурі вибору дисциплін зняті. Здобувачам надана можливість вибору дисциплін інших освітніх рівнів, запроваджено онлайн-вибір. Тривалість теоретичного навчання (5 семестрів) у ЗВО не змінювалась. Норматив тижневої навантаженості здобувачів аудиторними заняттями не перевищений, можливість здійснювати наукові дослідження вони мають. Враховуючи позитивні зрушення в реалізації зауважень попередньої акредитаційної експертизи та можливість виправлення поточних недоліків за умов реально діючої внутрішньої системи якості освіти у ЗВО ЕГ робить висновок щодо достатньої відповідності ОНП «Економіка» Критерію 2 за рівнем В.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому на навчання для здобуття вищої освіти ХДАЕУ (<http://surl.li/aqgzq>) оприлюднені на сайті ЗВО. Оприлюднення правил прийому відбувається на двох вкладках: “відділ аспірантури та докторантури” та “абітурієнту - правила прийому”. Правила прийому на навчання достатньо мірою структуровані, викладені чітко і зрозуміло. Вони не містять ознак дискримінації для потенційних вступників на навчання за ОНП. Прийом до ХДАЕУ здійснюється на конкурсній основі. Під час спілкування зі здобувачами, ЕГ з'ясовано, що студентам-випускникам та працівникам ЗВО не надаються будь-які переваги перед іншими вступниками, що свідчить про створення закладом умов здорової конкуренції. Механізм апеляції є чітким та не містить подвійних трактувань. Здобувачі, при спілкуванні з ЕГ, підтвердили обізнаність з існуючими в закладі Правилами прийому.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Відповідно до Правил прийому на навчання для здобуття вищої освіти ХДАЕУ (<http://surl.li/aqgzq>), для конкурсного відбору осіб, які вступають на навчання для здобуття ступеня доктора філософії, зараховуються бали вступних іспитів із спеціальності та іноземної мови, а також співбесіди з тематики наукового дослідження по спеціальності. За правилами прийому вступник, що підтвердив рівень знання дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment (не нижче рівня B2) звільняється від складання іспиту. Проте, фактів звільнення від іспитів не було зафіксовано. Відповідно до Правил прийому особам, які вступають до аспірантури з іншої спеціальності, ніж та, яка зазначена в їх дипломі магістра (спеціаліста), призначаються додаткові вступні випробування. Вступні випробування до аспірантури проводяться предметною комісією (ПК), члени якої затверджуються наказом ректора. Відповідно до Положення про приймальну комісію (<http://surl.li/aqhcr>), до складу ПК включаються доктори філософії та доктори наук, які здійснюють наукові дослідження за відповідною спеціальністю та відповідають за виконання відповідної освітньо-наукової програми. До складу ПК з іноземної мови можуть включатися також особи, які не мають наукового ступеня і вченого звання, але вільно володіють відповідною іноземною мовою і за рішенням ВР можуть кваліфіковано оцінити рівень знання відповідної мови вступником. ПК формують програми вступних випробувань, які затверджуються головою приймальної комісії. На сайті ЗВО оприлюднені всі програми вступних випробувань для здобуття ступеня вищої освіти “доктор філософії” <http://surl.li/aqhds>. Програма вступного іспиту відповідає спеціалізації та включає перелік дисциплін з анотацією та тематичною розбивкою. Структура екзаменаційного завдання фахового вступного іспиту складається із 40 тестових завдань (з них 20 багатовибіркові та 20 одновибіркові) та 4 задачі дисциплін циклу професійної підготовки. Здобувачі, під час спілкування зазначили, що абітурієнт має можливість обирати наукового керівника відповідно до кола наукових інтересів та інформації, що оприлюднена на сайті. Програма додаткового випробування майже ідентична за структурою та організацією випробування з програмою фахового вступного випробування. Тільки необхідно зауважити, що має інше дисциплінарне та тематичне наповнення. Зауваження первинної акредитації залишається не усуненим, білет складається з тестових завдань, що не дозволяє в достатній мірі оцінити рівень підготовки абітурієнта до проведення науково-дослідної діяльності та виконання дисертаційного дослідження, вміння формувати власну думку, оперувати концепціями, категоріями, принципами соціально-поведінкових наук. В цілому, на основі зазначеної інформації можна зробити висновок про те, що правила прийому на навчання за ОП у цілому враховують особливості підготовки доктора філософії у відповідності до визначеної спеціальності.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Визнання результатів навчання отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності регламентуються наступними внутрішніми документами: Положення про організацію освітнього процесу (<http://surl.li/aqhiz>), Положення про перезарахування навчальних дисциплін та визначення академічної різниці (<http://surl.li/aqhjr>), Положення про порядок організації та реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу (<http://surl.li/ajawd>), Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук (<http://surl.li/aqhkl>). Всі зазначені положення висвітлені на сайті університету на вкладці “освітній процес”. Визнання результатів навчання в рамках академічної мобільності із закладами вищої освіти здійснюється з використанням Європейської системи трансферу та накопичення кредитів. Експертна група вважає, що Положення про перезарахування навчальних дисциплін та реалізації права на академічну мобільність має містити більш чіткий алгоритм та описувати процедуру перезарахування результатів навчання під час академічної мобільності (перелік документів, опис процедури звернення здобувача, формування експертної комісії та інш.). Під час проведення фокус груп із здобувачами та НПП фактів підтвердження визнання результатів не зафіксовано.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

На сайті ЗВО наявне Положення про порядок визнання результатів неформальної та/або інформальної освіти (<http://surl.li/ajawf>). У відповідності до Положення, ЗВО може визнати результати навчання, отримані в неформальній / інформальній освіті в обсязі, що не перевищує 10 % від загального обсягу освітньої програми здобувача, але, як правило, не більше ніж 6 кредитів в межах навчального року. Під час спілкування з гарантом програми, було зазначено, що вже після завантаження відомостей самооцінювання, здобувачка 1 курсу Баруліна І. в жовтні 2021 р. пройшла онлайн курс “Академічна доброчесність: онлайн-курс для викладачів” (60 годин) на платформі <https://courses.prometheus.org.ua/> та їх було перезараховано окрему тему в рамках дисципліни “Методологія й організація наукових досліджень та академічне письмо”, за яку вона отримала 10 балів. Необхідно зазначити, що на сайті ЗВО створено відповідну вкладку “неформальна освіта”. За вкладкою відбувається інформування здобувачів про навчальні курси за неформальною освітою. Здобувачі та НПП продемонстрували ЕГ обізнаність з механізмами визнання результатів, отриманих в неформальній / інформальній освіті.

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Правила прийому на ОНП 051 «Економіка» доступні та зрозумілі для потенційних вступників, враховують особливості програми. Наявність публічного доступу до локальних документів університету, що регулюють доступ до ОП та визнання результатів навчання, отриманих у інших ЗВО. Спількування з гарантом дозволило експертам пересвідчитись в існуванні практики визнання результатів навчання отриманих в неформальній освіті.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Відсутність в вступному білеті можливості в достатній мірі оцінити рівень підготовки абітурієнта до проведення науково-дослідної діяльності та виконання дисертаційного дослідження, вміння формувати власну думку, оперувати концепціями, категоріями, принципами соціально-поведінкових наук. Рекомендації: оновити програму вступного випробування та екзаменаційні білети в частині введення теоретико-методологічного завдання. Експертна група вважає, що Положення про перезарахування навчальних дисциплін та реалізації права на академічну мобільність має містити більш чіткий алгоритм та описувати процедуру перезарахування результатів навчання під час академічної мобільності (перелік документів, опис процедури звернення здобувача, формування експертної комісії та інш.). Рекомендації: розробити чіткий алгоритм перезарахування результатів навчання під час академічної мобільності. Відсутність практики академічної мобільності. Рекомендації: визначити можливості для започаткування практики академічної мобільності здобувачів вищої освіти в контексті цієї ОНП.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень B

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

ОНП має значний рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 3.1, та 3.4. Правила прийому є в цілому чіткими, не містять дискримінаційних положень, визначені і оприлюднені правила та процедури визнання результатів у неформальній освіті та здобутих під час навчання у вітчизняних та закордонних закладах освіти. Здобувачі обізнані з механізмами визнання результатів, отриманих в неформальній / інформальній освіті. При цьому відсутні процедури за підкритеріями 3.2 і 3.3. Враховуючи релевантність фактів і їх контексту, а також різну вагомість окремих підкритеріїв, ОНП та освітня і наукова діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 3 з недоліками, що не є суттєвими. Недоліки можуть бути усунені найближчим часом.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

На основі аналізу робочих навчальних програм, силабусів дисциплін, результатів опитування у фокус-групах, експертна група встановила, що форми та методи навчання і викладання враховують особливості знань галузі 051 «Економіка», змісту навчальних дисциплін та дотримуються принципу особистісно орієнтованого навчання. В ЗВО діє система формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів, визначена відповідним Положенням (<http://surl.li/aqhzt>) Підтверджено, що для досягнення програмних результатів ОНП використовуються поєднання лекцій, семінарських занять, підготовка доповідей, презентації навчальних матеріалів, виконаних творчих завдань, рефератів, есе, консультації (настановні, контрольні, проблемні). Результати щорічного опитування здобувачів щодо змісту та якості навчання засвідчили, що вони, в цілому, задоволені якістю на умовах навчання в ЗВО. Студентоцентрований підхід реалізовано через прозору та доступну систему зворотнього зв'язку із НПП та керівництвом ЗВО через «особистий кабінет» здобувача. Академічна свобода здобувачів реалізується через одноосібний вибір теми наукового дослідження та наукового керівника за обраним напрямом дослідження, участь у формуванні індивідуального навчального плану через визначення із вибірковими дисциплінами, можливість долучитися до науково-дослідної роботи кафедр, міжнародних проектів, участі в міжнародних наукових конференціях, заходах інтернаціоналізації освіти.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання надається здобувачам в повному обсязі, вчасно і в доступній формі. На сторінці ОНП (<http://surl.li/aqhzx>) відображені робочі навчальні програми та силабуси обов'язкових дисциплін. Зі слів здобувачів, інформацію щодо порядку та критеріїв оцінювання за дисциплінами вони вивчають за бажанням, вона постійно у вільному доступі. При ознайомленні з наповненням системи Moodle за дисциплінами ОНП відобразило недостатність наявних матеріалів. Так, система містить теоретичні матеріали, завдання для практичних занять, однак відсутні завдання для контролю знань здобувачів. В Moodle не надана можливість використовувати систему для здійснення поточного та підсумкового контролю знань. У ЗВО використовуються інші механізми контролю знань при дистанційній формі навчання – електронна пошта, Zoom, Viber.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

В ОНП реалізована умова поєднання навчання та досліджень. Наукова складова навчання на ОНП відображена в індивідуальних планах наукової роботи. Здобувачі щорічно звітуються щодо їх виконання. Здобувачі залучені до науково-дослідної діяльності кафедр – НДР 0120U101307 кер. Грановська В.Г. «Інноваційні форми туристичного бізнесу в умовах пріоритетного збалансованого розвитку та економічного зростання», здобувачі Фесенко Г.О., Алещенко Л.О., Ненько О.І. (<http://surl.li/aqiab>); НДР 0119U100010 кер. Кирилов Ю.Є. «Формування стратегії розвитку молодіжного підприємництва в умовах євроінтеграції як чинника соціально-економічної стабільності та безпеки України» здобувач Алещенко Л.О., (<http://surl.li/aqiad>). За результатами участі в наукових дослідженнях здобувачі мають публікації, в т.ч. в рейтингових виданнях. Здобувачі залучені до виконання господарської тематики – Шумаков В.О. («Посилення економічної безпеки аграрного підприємства в умовах обмеженого доступу до інвестиційних ресурсів» договір №9/21 від 05.05.21), ініціативних тем – Білоус О.В, Потанер Л.Д. «Теоретико-методологічне забезпечення інноваційного розвитку суб'єктів господарювання на засадах впровадження інтелектуальних інформаційних технологій». У ЗВО функціонує Школа аграрного лідера, що дає додаткові можливості щодо участі здобувачів в професійно-практичних заходах за участі професіоналів бізнесу та громадського сектора (<http://surl.li/ahbio>). Допомогу та координацію участі в міжнародних та наукових проектах надає Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених (<http://surl.li/aiucp>). В університеті створені умови для оприлюднення, апробації наукових результатів здобувачів. Проводяться студентські конференції, зокрема, Всеукраїнська науково-практична конференція здобувачів вищої освіти та молодих вчених «Економіка, фінанси, управління: наукові підходи та практика реалізації» (<http://surl.li/aqiah>). Суттєву інформаційну підтримку НПП та здобувачам освіти надає бібліотека університету. Доступні електронні сервіси для роботи із відкритими бібліотечними фондами України, є віддалений доступ до баз міжнародних наукових видань. Здобувачі та НПП мають безкоштовний доступ до наукометричних баз даних Scopus та WoS.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Оновлення ОНП «Економіка» відбувається згідно вимог внутрішньої системи якості і дозволяє врахувати набутий досвід НПП в ході підвищення кваліфікації, участі в міжнародних проектах, результати наукових досліджень керівників дисертаційних робіт та НПП. Пропозиції стейкхолдерів відображаються при зміні ОНП, зокрема (за інформацією гаранта та НПП) були внесені зміни щодо розширення змісту ОК 01 за рахунок розділу «Академічна етика» за пропозицією проф. Чернявської Т.А., змісту ОК 02 за рахунок розділу «Академічне письмо», відбувається удосконалення змісту окремих ОК. За результатами зустрічі із здобувачами вищої освіти та НПП виявлено достатній рівень задоволеності якістю освітніх послуг на ОНП. У ЗВО частково враховано зауваження експертизи ОНП 2020 р. щодо відображення процесу оновлення ОНП на сайті. Так, в розділі «Моніторинг та перегляд освітніх програм» інформацію щодо ОНП Економіка не було додано (<http://surl.li/aqiak>). В розділі «Громадське обговорення освітніх програм» розміщений проєкт ОНП та вказана електронна адреса для надання пропозицій з її удосконалення (<http://surl.li/aqiao>). Аналіз змістового наповнення дисциплін ОНП за силабусами та робочими програмами дав можливість зробити висновок про часткове виконання зауважень попередньої експертизи, зокрема, в частині змісту ОК 08 «Моделювання економічних процесів в ІТ-середовищі». У ХДАЕУ було поповнено програмне забезпечення, так використовується ліцензійне програмне забезпечення (Windows, MS Office, Mathcad Prime 4,0, Бітрікс24, BAS. Разом з тим, факт належного оновлення змісту освіти за економічними дисциплінами не доведений. Так, змістове наповнення робочої програми ОК 07 «Спеціальність економіка» сформовано переважно тематикою дисциплін «Економічна теорія», «Макроекономіка» першого, бакалаврського рівня вищої освіти.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

НПП підвищують кваліфікацію через участь у міжнародних проектах та стажуваннях. Експерти отримали підтвердження участі НПП у канадському проєкті «Український проєкт бізнес розвитку плодоовочівництва» (UHBDP); програми USAID «Agroscouting-створення центрів з надання послуг агроскаутингу». ЗВО реалізує двосторонні договори про співпрацю з університетами США, Болгарії, Латвії, Білорусі. НПП беруть активну участь в міжнародних програмах та стажуваннях – проф. Яцула Т.В., проф. Грановська В.Г., проф. Скрипник С.В., доц.

Лобода О.М., доц. Варнавська І.В., проф. Танклевська Н.С. НПП та здобувачі беруть участь у міжнародних науково-практичних конференціях, публікують результати досліджень у зарубіжних виданнях, зокрема, включених до міжнародних наукометричних баз (<http://dspace.ksau.kherson.ua>). Зокрема: О. Averchev, Н. Fesenko Analysis of economic aspects of buckwheat, panicum and rice growing and production in central and eastern europe and Ukraine. Baltic Journal of Economic Studies. 2019, № 5 - С. 213-221.- URL:<http://www.baltijapublishing.lv/index.php/issue/article/view/756> (WoS), V. Hr. Hranovska, V. M. Krykunova, O. S. Morozova, Y. V. Katsemir, V. V. Voloshchuk. Determinants of the development of hotel and restaurant. Enterprises of Ukraine in the intersectoral industry of services GeoJournal of Tourism and Geosites, 2020. Vol. 35, No. 2, 2021, P.537-547 <http://gtg.webhost.uoradea.ro/PDF/GTG-2-2021/gtg.35235-682.pdf> Міжнародну академічну мобільність в ХДАЕУ регламентує відповідне Положення (<http://surl.li/aiuap/>) та координує Сектор міжнародних відносин (<http://surl.li/aiudf>). У ЗВО активно впроваджуються заходи з інтернаціоналізації освіти в процесі удосконалення якості освіти (<http://surl.li/aiucx>), іноземні науковці залучаються до проведення навчальних занять для здобувачів ОНП (проф. Чернявська Т.О.).

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

В ЗВО реалізовано студентоцентризований підхід, витримуються принципи академічної свободи. інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, критеріїв оцінювання публічна та доступна на сайті ЗВО. Поєднання навчання та досліджень здійснюється через залучення здобувачів вищої освіти до науково-дослідних робіт кафедр, участь у наукових семінарах, конференціях, в тому числі – міжнародних. НПП регулярно підвищують свою кваліфікацію через участь у різноманітних міжнародних проєктах, стажуваннях, що реалізується на основі двосторонніх договорів із університетами країн-партнерів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

ЕГ відзначає недостатній доступ здобувачів до інформації щодо контрольних заходів за умов дистанційного навчання. Наповнення рубрики «Навчальні матеріали» в системі Moodle неповне (не враховане зауваження попередньої експертизи). Контроль підсумкових знань студентів відбувається за іншими механізмами, на розсуд викладача (електронна пошта, Zoom, Viber), що не сприяє прозорості оцінювання під час навчального процесу. Рекомендація: уніфікувати систему підсумкового контролю знань здобувачів у системі Moodle. Виконання підкритерію 4.4, а саме – оновлення змісту освіти на основі наукових досягнень та сучасних практик, визначено як неповне. Змістове наповнення ОК 07 сформовано переважно тематикою дисциплін «Економічна теорія», «Макроекономіка» першого, бакалаврського рівня вищої освіти. Рекомендація: Привести у відповідність змістове наповнення ОК 07 професійного спрямування третьому (освітньо-науковому) рівню підготовки – доктор філософії.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

ОНП відповідає якісним характеристикам за підкритеріями 4.1-4.5: дотримуються умови студентоцентризованого підходу та академічної свободи; інформація щодо ОНП та ОК, анотацій та силябусів розміщена на сайті ЗВО; забезпечується поєднання навчання і досліджень; НПП онорвлюють зміст освіти на основі наукових досягнень; навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності ЗВО. На виконання зауважень попередньої експертизи з оцінкою критерію за рівнем "Е" у ЗВО було реалізовано: 1) Здійснюється політика удосконалення методичного забезпечення навчального процесу для диференціації форм і методів навчання, що відображено в робочих програмах ОК; 2) ОК "Інформаційні системи та комп'ютерні технології у науковій діяльності" змінено на "Моделювання економічних процесів в ІТ-середовищі" з відповідним змістовим наповненням (передбачені лабораторні роботи, розширено перелік програмного забезпечення); 3) Інформація про перегляд освітніх програм підготовки ЗВО третього рівня у розділ "Моніторинг та перегляд освітніх програм" не додана. Вона міститься частково в розділі Відділу аспірантури та докторантури; 4) У ЗВО запроваджена практика підготовки силябусів за ОК; 5) Щодо рекомендації про заповнення навчально-методичними матеріалами репозитарію університету та системи Moodle, процес розпочався, але не закінчений. ЕГ враховує, що зауваження попередньої експертизи у ЗВО враховані. Окремі недоліки не несуть принципового характеру та можуть бути зняті в короткий термін. ЕГ вважає, що навчання та викладання за ОНП Економіка відповідає критерію В.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання в університеті визначені у наступних документах: «Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук» (<http://surl.li/aqiaaw>), «Положення про організацію освітнього процесу в Херсонському державному аграрно-економічному університеті» (<http://surl.li/aqhiz>) та в силабусах дисциплін, які знаходяться у відкритому доступі (<http://surl.li/aqiaz>) В силабусах описано структуру курсу, а також можливі бали за кожну тему. Зрозумілою є інформація щодо підсумкового контролю. Також до кожної дисципліни прописані форми контролю (усні та тестові перевірки, контрольні роботи та захист рефератів). Оцінювання знань студентів здійснюється за 100 бальною шкалою ЄКТС. Під час зустрічей зі здобувачами інформація щодо прозорості, чіткості, зрозумілості механізму оцінювання знань була підтверджена. Інформація про критерії оцінки та вимоги до опанування навчального матеріалу доводяться до студентів на початку курсу дисципліни. Варто відмітити покращення в ОК « Педагогічна практика» в частині роз'яснення щодо розподілу балів , які отримують здобувачі за видами робіт. В робочій програмі 2016 року такої інформації не було, а лише перелік можливих балів безпосередньо за захист звіту (<http://surl.li/aormr>)

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Стандарт вищої освіти України третього рівня (ступінь доктора філософії) галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 відсутній Згідно діючої ОНП «Економіка» затвердженого 27.05.2021 року (<http://surl.li/aooqtj>) атестація здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом звітування на засіданнях кафедр, надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів наукового дослідження та державну атестацію постійно діючою спеціалізованою вченою радою або разовою спеціалізованою вченою радою Університету або іншого закладу вищої освіти (наукової установи), утвореною для проведення разового захисту. Під час зустрічі із здобувачами з'ясовано, що вони готують звіт про хід виконання ОНП та представляють його на засіданнях кафедр. Заслухавши звіт, кафедра атестує здобувачів. Витяг з протоколу засідання кафедри надається у відділ аспірантури та докторантури. На час акредитації державних атестацій здобувачів спеціалізованими вченими радами не здійснювали.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Контрольні заходи та оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в ХДАЕУ здійснюється на основі «Положення про організацію освітнього процесу» (<http://surl.li/aqhiz>), «Положення про проведення поточної атестації та семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти» затвердженого 29.10.2020 року (<http://surl.li/aqibd>), «Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук» від 29.10.2020 року (<http://surl.li/aqiaaw>). Об'єктивність екзаменаторів забезпечується: рівними умовами для всіх здобувачів та відкритістю інформації про ці умови, виконанням принципів та положень Кодексу академічної доброчесності (<http://surl.li/aormq>). У ХДАЕУ діє комісія з оцінки корупційних ризиків (<http://surl.li/aqibn>). На зустрічі уповноважена особа з питань запобігання корупції – Ковтун В. А. підтвердила, що викладачі знайомляться з процедурами запобігання та врегулювання конфлікту інтересів під час прийому на роботу. Для інформування відділу про будь які порушення існує скринька довіри (<http://www.ksau.kherson.ua/form/>) Об'єктивність екзаменаторів забезпечується в т. ч. наявністю чітких та зрозумілих критеріїв оцінювання поточного та підсумкового контролю з кожної компоненти ОНП та їх дотриманням. Під час зустрічі із здобувачами було підтверджено, що аспіранти знають процедуру оскарження оцінки, але таких випадків не було. На зустрічі із представниками студентського самоврядування (Новак В.) також підтвердив розуміння процедури оскарження оцінки, але з таким запитом до них ніхто не звертався.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

У ЗВО в цілому визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності. Політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності містять такі документи

ХДАЕУ: Кодекс академічної доброчесності від 27 лютого 2020 року (<https://cutt.ly/dToIVHK>); Положення про Комісії з академічної доброчесності і університетську Комісію з етики та управління конфліктами затверджено рішенням Вченої ради ХДАЕУ від 25.02.2021 (<https://cutt.ly/3ToI9bT>); Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин затверджено Рішенням Вченої ради ХДАЕУ від 25.02.2021 (<https://cutt.ly/yToI7uV>); Положення про порядок перевірки наукових, навчально-наукових, навчально-методичних матеріалів на наявність плагіату затверджено рішенням Вченої ради ХДАЕУ від 25.02.2021 року (<https://cutt.ly/aToOrf7>). У ЗВО проводять вебінари, семінари, курси підвищення кваліфікації та роздають інформаційні буклети. Своєю участю у семінарі, який стосувався академічної доброчесності підтвердила Яцула Т. - викладач з дисципліни “Філософія науки та академічна етика”. З повним планом заходів щодо впровадження принципів академічної доброчесності можна ознайомитися на сайті ЗВО (<https://cutt.ly/UToOiaS>). У ХДАЕУ є підписаний договір з Unicheck (<https://cutt.ly/ZToOzbnk>) та тимчасовий дорівір з сервісом “Антиплагіат”, щоб здобувач мав право вибору сервісу для перевірки. Представники студентського парламенту повідомили про участь у засіданні комісії з питань академічної доброчесності. На зустрічі із здобувачами була підтверджена інформація щодо проведення таких заходів та інформування студентів викладачами. Разом з тим, слід зазначити, що в здобувачів вузьке уявлення про академічну доброчесність і обмежується лише перевіркою робіт на плагіат. Пропонуємо доносити більш розгорнуто інформацію про інші норми академічної доброчесності.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Сильними сторонами ОНП в контексті забезпечення критерію 5 є чіткі та зрозумілі форми контрольних заходів та критеріїв їх оцінювання для здобувачів, а також порядок оскарження результатів оцінювання, популяризація поняття академічної доброчесності та застосування двох технічних засобів перевірки робіт на плагіат.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Необізнаність студентів щодо широкого змісту поняття академічної доброчесності. Пропонуємо доносити більш розгорнуто інформацію про інші норми академічної доброчесності (списування, об'єктивне оцінювання, фальсифікація та інш.)

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Враховуючи, викладені вище, сильні сторони та позитивні практики (чіткі та зрозумілі форми контрольних заходів та критеріїв їх оцінювання для здобувачів вищої освіти, правила та порядку апеляції результатів оцінювання, популяризація поняття академічної доброчесності та застосування потужних технічних засобів перевірки наукових та методичних праць на плагіат), а також рекомендації щодо удосконалення ОНП у контексті критерію 5 експертна група вважає, що ОП «Економіка» спеціальності 051 «Економіка» має достатній рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 5.2, 5.3. та 5.4. Виходячи з встановлених Експертною групою фактів, можна вважати відповідність ОП Критерію 5 достатньою. Недоліки вважати несуттєвими через те, що вони вагомо не впливають на якість освітнього процесу

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Відомості самооцінювання містять інформацію щодо академічної та професійної кваліфікації викладачів (табл. 2). Достовірність інформації поданої в таблиці підтверджена наявністю фахових публікацій за тематикою дослідних робіт здобувачів, статей у виданнях, що включені до наукометричних баз (Web of Science, Scopus), монографій, підручників та посібників, методичних рекомендацій, статей в науково-практичних виданнях тощо. Кафедри, що відповідають за реалізацію ОНП, мають потужний науково-педагогічний персонал, який систематично проводить наукові дослідження в рамках проблематики сформованих наукових досліджень. Проєктна група ОНП “Економіка” складається з 4 докторів наук (Морозов Р. В., Танклевська Н. С., Пристемський О. С., Боровік Л.В.). Група

забезпечення складається з 7 НПП (3 доктори економічних наук, 1 доктор педагогічних наук, 1 кандидат технічних наук, 1 кандидат філологічних наук, 1 кандидат педагогічних наук). Переважна більшість членів групи забезпечення має 7-9 приміток згідно статті 30 Ліцензійним умов провадження освітньої діяльності (за винятком Гловацька Ю. Л. - 6; Танклевська Н.С. - 13). Викладачі мають сертифікати про знання іноземної мови на рівні С1: Грановська В.Г. (англ) та В2 Танклевська Н.С. Академічна кваліфікація науково-педагогічних працівників та керівників здобувачів також підтверджується індексами Гірша, зокрема, Танклевська Н.С. (h=15), Лобода О. М. (h=5), Яцула Т. В. (h=3). Необхідно зазначити, що всі НПП мають профілі в наукометричній системі Google Scholar. Рівень професіоналізму викладачів ОП підтверджується їх публікаціями в рецензованих авторитетних виданнях включені до наукометричних баз Web of Science, Scopus, доповідями на науково-практичних заходах за кордоном. В ЗВО є перспективи створення разових рад щодо захисту докторів філософії. Експертною групою з'ясовано, що кваліфікація групи забезпечення освітнього процесу за даною ОП сприяє досягненню цілей та програмних результатів навчання здобувачів вищої освіти.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Вимоги до НПП на вакантні посади визначені з урахуванням чинного законодавства та Положення про порядок проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними контрактів (<https://cutt.ly/QToCQcG>). Відповідно до Положення проводиться обрання за конкурсом осіб на вакантні посади асистентів, викладачів, старших викладачів, доцентів, професорів, завідувачів кафедр, деканів факультетів, директора наукової бібліотеки, директора технікуму, керівника відокремленого структурного підрозділу. Кандидатури претендентів на вакантні посади обговорюються на засіданні відповідної кафедри. Оголошення про проведення конкурсу, терміни та умови його проведення, публікують у друкованих засобах масової інформації та на офіційному веб-сайті Університету. Загалом процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми. Під час спілкування з представниками фокус-груп зі здобувачами та НПП продемонстровано, що під час проведення конкурсу на посади викладачів саме їхній професіоналізм та спроможність забезпечити викладання відповідно до цілей ОНП, а не будь-які інші міркування, є вирішальними для результатів конкурсного добору.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

На економічному факультеті, як дорадчий орган, з 2017 р. створена Рада роботодавців - <http://surl.li/aqiqb>. Під час зустрічей із стейкхолдерами були присутні голова ради роботодавців Кручиненко В. А. - директор ТОВ «Фінансова компанія ЕЛІТ-ФАКТОР» та заступник голови ради роботодавців Чечоткін В. В. - керівник напрямку по просуванню послуг бюджетним організаціям ХФ КБ АТ «Приватбанк». Було наголошено на тому, що рада роботодавців безпосередньо беруть участь у обговоренні та удосконаленні ОНП, навчальних планів, робочих програм, уточнення тем дисертаційних досліджень. Комунікація ради роботодавців з ЗВО відбувається в різний спосіб: обговорення, вдосконалення та рецензування ОП, проведення лекцій, семінарів, майстер-класів, тренінгів, участь у науково-практичних конференціях; захисту звітів здобувачів ступеня «доктор філософії». Повний склад ради налічує понад 25 осіб. Рада представлена в розрізі окремих спеціальностей. Щодо спеціальності 051 «Економіка» то склад ради представлений змішано зі спеціальностями 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» та 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», що не дозволяє в повному обсязі забезпечити ґрунтовну участь роботодавців за фахом в освітньому процесі. Також, необхідно зазначити, що в Раді немає жодного представника академічної спільноти, що є важливо для підготовки за третім рівнем вищої освіти. Рада роботодавців в 2017-2020 р. проводила засідання один раз на рік. На сайті ЗВО розміщено 5 протоколів засідання ради. В 2020-2021 н.р. відбулось два засідання Ради роботодавців (останнє засідання 21.12.2020 р.). В 2021 н.р. жодного засідання не відбулося. Експертна група наголошує на необхідності організації системних та періодичних зустрічей Ради роботодавців. В протоколі зазначені пропозиції щодо вдосконалення ОНП 051 «Економіка» в частині збільшення годин на практичну підготовку здобувачів.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

У ході зустрічей з фокус-групами – здобувачі вищої освіти навели приклади практики залучення до аудиторних занять професіоналів - практиків, експертів галузі, роботодавців. Зокрема, участь здобувачів ступеня «доктор філософії» у засіданнях Школи аграрного лідера, де спікерами були: Кедровський О.Ю. – директор ДНЗ «Білозерське професійно-технічне училище № 6», Мажора Н.М. – викладач економіки ДНЗ «Херсонське вище професійне комерційне училище», А. Ракша - начальник відділу комунікацій, інформаційних технологій, документального забезпечення та внутрішнього контролю Регіонального відділення Фонду державного майна в Херсонській області, Автономної Республіці Крим та м. Севастополь, М. Гордієнко - директорка Креативного агентства «Ідея фікс». У рамках реалізації Меморандуму про співпрацю з Університетом штату Огайо (США) директором школи оподаткування Bagu Ward проведени відкриті гостьові лекції з питань академічної доброчесності. Безпосередньо в рамках викладання ОК за ОНП були запрошені: Чечоткін В.В. - керівник напрямку по просуванню послуг бюджетним організаціям ХФ КБ АТ «Приватбанк» з тематикою лекцій «Суспільне виробництво та

відтворення” (2019 р.), “Форми організації суспільного виробництва та їх еволюція” (2020 р.) в рамках ОК спеціальність “Економіка”; Деркач В.А. - директор СТОВ «Берегиня» Бериславського району Херсонської області з тематикою лекції “Заходи регулювання зовнішньої торгівлі агропродовольчої продукції” в рамках викладання ОК “Аграрна економіка” (2020 р.). В 2021 році відбулось три лекційних заняття із експертів галузі: онлайн лекція “Бізнес моделі ресурсного онлайн центру “Кращі агропрактики для ММСП” від BEST-AGRO, (2021); “Оформлення та впровадження результатів наукових досліджень” викладача Чернявська Т.А. - доктор економічних наук, професор Державної вищої професійної школи в Коніні, Польща в рамках ОК “Методологія та організація наукових досліджень та академічно письмо”; Агнешка Фарон - доктор, заступник декана Університету бізнесу у Вроцлаві, Польща з тематикою лекції “Підприємництво, як компетенція XXI століття”. Співпраця з УНБДР допомагає імплементувати дуальний спосіб навчання, який є поєднанням теорії у ЗВО та практики на підприємстві.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Для стимулювання професійного розвитку викладачів в університеті діє Положення про підвищення кваліфікації (<http://surl.li/gxzf>) та Положення про рейтингове оцінювання наукової та інноваційної діяльності науково-педагогічних працівників (<http://surl.li/oaxl>). НПП можуть підвищувати кваліфікацію за різними формами: інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева), дуальна, на робочому місці, на виробництві, які можуть поєднуватися. Підвищення кваліфікації НПП здійснюється згідно з планом-графіком підвищення кваліфікації закладу освіти на певний навчальний рік, що затверджується Вченою радою Університету. Відповідно до табл. 2 представлені свідоцтва підвищення кваліфікації. Усі НПП, які забезпечують освітній процес за ОНП проходять підвищення своєчасно. Слабкою стороною є те, що невелика когорта викладачів ОНП “Економіка” користуються послугами Навчально-наукового центру «Інститут післядипломної освіти та дорадництва» ХДАЕУ та отримали свідоцтво експерта-дорадника (вже мають свідоцтво НПП Аверчев О.В., Морозов Р.В., Танклевська Н.С., Скрипник С.В.; в 2021 р. пройшли навчання та проходять процедуру реєстрації наукові керівники здобувачів - Яремко Ю.І. та Дудяк Н.В.). Необхідно констатувати, що ЗВО немає власних програм професійного розвитку НПП, які розкривають інноваційні форми та методи навчання і викладання, а також освітній фокус ОНП “Економіка”.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Система заходів із стимулювання підвищення фахової та викладацької майстерності НПП ХДАЕУ передбачає низку матеріальних і моральних заохочень та регламентується Статутом університету, Колективним договором, Положенням про рейтингове оцінювання наукової та інноваційної діяльності науково-педагогічних працівників (<http://surl.li/oaxl>), Положенням про нагородну комісію та порядок нагородження (<http://surl.li/aqjdh>). Преміюють НПП за досягнення високих результатів у навчальній, методичній, науково-дослідній, виховній роботі наприкінці року, також гарантована щомісячна доплата 10% НПП за результатами особистого рейтингу (більше 200 балів). Результати рейтингу НПП використовують під час прийняття рішень щодо: подання до нагородження. Зокрема, як зазначено в ВС, Грановська В. Г. нагороджена Грамотою ВР України; Скрипник С.В. нагороджена Почесною грамотою Міністерства АПК та Херсонської ОДА; Танклевська Н.С. – Почесною грамотою Міністерства аграрної політики та продовольства України, Подякою Міністерства освіти і науки України; Главацька Ю.Л.- Грамотою управління освіти і науки Херсонської ОДА; Почесною грамотою Голови Херсонської ОДА; Подякою Міністра МОН України; Подякою Херсонського академічного ліцею імені О.В. Мішукова; Почесною грамотою Голови облради. НПП можуть безкоштовно відпочити на БВ «Колос», безкоштовно публікуватися у фаховому збірнику ТНВ.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Академічна кваліфікація НПП та керівників здобувачів підтверджується індексами цитування наукових публікації за профілем ОП. Проведення конкурсного відбору науково-педагогічних працівників здійснюється за формалізованими показниками. В ЗВО є перспективи створення разових рад щодо захисту докторів філософії. Процедура конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми. Система заходів із стимулювання підвищення фахової та викладацької майстерності НПП ХДАЕУ передбачає низку матеріальних і моральних заохочень. В ЗВО створено Раду роботодавців, яка безпосередньо долучається до удосконалення ОНП “Економіка”.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Відсутність окремих НПП зареєстрованого профілю в наукометричній системі Google Scholar. Рекомендації: з метою посилення наукової складової діяльності науково-педагогічних працівників ЗВО забезпечити реєстрацію НПП в повній чисельності. Не систематичне та не періодичне скликання Ради роботодавців. Експертна група наголошує на необхідності організації системних та періодичних зустрічей Ради роботодавців. Відсутність власних власних

програм підвищення кваліфікації НПП. Рекомендації: розробити власні програми підвищення кваліфікації викладачів спрямовані на розкриття інноваційних форм та методів навчання і викладання, а також аграрну економіку.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

ОНП в достатній мірі відповідає якісним характеристикам за підкритеріями 6.1-6.6: академічна професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації ОНП 051 “Економіка” в цілому забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та ПРН. ЗВО стимулює розвиток викладацької майстерності; наявність фактів запрошення роботодавців та професіоналів практиків, експертів до проведення занять. З огляду на всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, слабких сторін, недоліків) та їх контексту, наявність в ЗВО політики орієнтованої на постійне вдосконалення діяльності, експертна група стверджує про відповідність ОНП критерію 6 при наявності недоліків, що не є суттєвими.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Формування фінансових ресурсів ЗВО відбувається за рахунок загального фонду, спеціалізованого фонду та інших джерел надходжень. Інформація про фінансову діяльність ЗВО наявна у відкритому доступі <http://www.ksau.kherson.ua/buhg/zvf.html> Зі слів гаранта НПП, фінансові ресурси є достатніми для реалізації ОНП. ЕГ відмічено достатній рівень матеріально-технічної бази ЗВО для реалізації ОНП. ХДАЕУ має всю необхідну інфраструктуру – навчальні приміщення, аудиторії для роботи здобувачів ОНП, комп'ютерні класи, наукову бібліотеку з читальним залами, заклади спортивної інфраструктури, їдальню, гуртожитки, базу відпочинку. В університеті відбувається ремонт та оновлення матеріально-технічної бази на постійній основі. Експертна комісія мала можливість переконатись, що ремонт спеціалізованої аудиторії 102 закінчений, 101 – на стадії завершення. Готується до експлуатації навчальна лабораторія для аспірантів, розміщена поруч із приміщенням наукової бібліотеки. Експертна група мала можливість переконатись, що кожен здобувач має віртуальний особистий кабінет (ХДАЕУ використовує корпоративні інструменти на платформі Google), де відображено розклад занять, здійснюється вибір дисциплін, є доступ до навчально-методичного забезпечення. Навчальні та навчально-методичні матеріали представлені в електронному репозитарії університету Головна сторінка DSpace (ksau.kherson.ua). Здобувачі мають вільний доступ до бібліотечного фонду, комп'ютерної техніки. Оновлення бібліотечного фонду відбувається за узгодженим планом, відповідальна особа за зміст оновлення навчального та методичного забезпечення ОНП – Гарант програм проф. Скрипник С.В. В університеті використовується програмне забезпечення Windows, MS Office, Mathcad Prime 4.0, Бітрікс24, BAS. Комп'ютери підключені до мережі Інтернет. Зі слів здобувачів, представників студентського самоврядування, зафіксовано достатній рівень задоволеності матеріально-технічною базою ЗВО.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

За результатами спілкування із здобувачами, представниками студентського самоврядування, НПП, експертна група переконалась, що всі учасники навчального процесу мають вільний доступ до інфраструктури та інформаційних ресурсів. В навчальних корпусах університету забезпечено безкоштовний доступ до Internet. ЗВО надає можливість здобувачам для проведення публікації результатів їх наукових досліджень у фаховому виданні категорії Б “Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка <http://tnv-econom.ksauniv.ks.ua/>. Відділ аспірантури та докторантури, Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених забезпечують інформаційний, організаційний супровід участі здобувачів у наукових заходах для апробації результатів досліджень, зокрема, безкоштовних.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

ЗВО забезпечує належне безпечне освітнє середовище для життя та здоров'я здобувачів на ОНП, достатній рівень задоволеності їхніми потребами та інтересами, що було підтверджено у ході огляду матеріально-технічної бази, зустрічей з різними групами учасників. Всі навчальні приміщення та гуртожитки університету оснащені вогнегасниками, гідрантами планами евакуації. Приміщення університету мають інфраструктуру для використання здобувачів з особливими потребами – пандуси, спеціальні санітарні приміщення, стоянка для автомобілі. Головний корпус обладнаний підйомником для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, що дає можливість використовувати навчальні аудиторії другого поверху головного корпусу. В головному учбовому корпусі встановлено тактильні таблички зі шрифтом Брайля. НПП та здобувачі мають можливість відпочивати та оздоровлюватись на оздоровчій базі «Колос». Університет має власну котельню, що створює необхідні умови для організації навчального процесу в зимовий період. В університеті працює психологічна служба <http://www.ksau.kherson.ua/kultmist.html>, зі слів представників студентського самоврядування, є позитивні приклади вирішення особистих проблем здобувачів освіти. Зі слів здобувачів, вивчення і врахування їх потреб, інтересів, відбувається при особистих зустрічах з гарантом ОНП, адміністрацією ЗВО. Постійно працюють скриньки довіри, можна з'ясувати необхідне питання через особистий кабінет здобувача. Здобувачі наголосили на доступності та ефективності таких форм зв'язку.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

У фокус групі зі здобувачами ОНП «Економіка» зазначено, що вони отримують всю необхідну підтримку при навчанні за ОНП. Освітня підтримка полягає в реалізації студентоцентрованого підходу в навчанні, доступній і зрозумілій політиці організації навчального процесу, залученні здобувачів через участь у робочій групі до удосконалення змісту ОНП. Організаційна підтримка полягає у створенні належних умов матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу, надання необхідного навчально-методичного супроводу, здійсненні моніторингу якості освітнього процесу в ЗВО. Необхідну інформаційну підтримку здобувачі можуть отримати у вільному доступі на веб-сайті ЗВО, в тому числі на вкладці аспірантури і докторантури (<http://www.ksau.kherson.ua/news-2/viddilaspir-2.html>) сторінках соціальних мереж Facebook (<https://www.facebook.com/ksau.kherson>), відео каналі Youtube (<http://surl.li/aflme>), Instagram, Telegram, Viber. Соціальна підтримка полягає у можливості отримати місце в гуртожитку, адресної допомоги (за необхідності), пільгових умов користування університетською базою відпочинку. Здобувачі зазначали, що отримують постійну освітню, інформаційну, консультативну, організаційну підтримку від адміністрації ЗВО, НПП, наукових керівників, гаранта ОНП Скрипник С.В., працівників наукової бібліотеки, органів студентського самоврядування, інших структурних підрозділів, підтвердили достатній рівень задоволеності підтримкою з боку ЗВО та зручністю наданих освітніх послуг. У ЗВО використовується широкий спектр інструментів дистанційного навчання. Здобувачі та НПП зазначали, що в умовах дистанційного навчання форми зв'язку, навчання та контролю знань враховують їх об'єктивні та технічні можливості.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

У ході огляду матеріально-технічної бази університету ЕГ зафіксовано, що в закладі створено належні умови для реалізації права на якісну освіту особами з особливими освітніми потребами (пандуси, санітарні кімнати, стоянка для автомобілів, підйомник та тактильні таблички зі шрифтом Брайля в головному корпусі, можливість дистанційного навчання за індивідуальним графіком). Організація навчального процесу зазначеної групи осіб регламентована «Положення про організацію інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами» http://www.ksau.kherson.ua/files/_pologen/. Учасники фокус груп підтвердили, що у ЗВО створено всі умови для супроводу осіб з особливими потребами, а також реалізації їхнього права на освіту. У фокус групах менеджменту закладу, НПП та аспірантів зазначено, що особи з особливими освітніми потребами за ОНП «Економіка» не навчаються.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

У фокус групах з аспірантами, студентським самоврядуванням, НПП підтверджено обізнаність з низкою регламентуючих документів щодо конфліктних ситуацій, що є у вільному доступі та діють в університеті, а саме: Положення про Комісії з академічної доброчесності і університетську Комісію з етики та управління конфліктами (<https://cutt.ly/dELN9XG>), Кодекс академічної доброчесності (<http://surl.li/ajwll>), Антикорупційна програма на 2021-2023 роки, які узгоджені із Статутом ХДАЕУ. Здобувачі ОНП зазначили, що конфліктних ситуацій, пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією, корупцією зафіксовано не було. Експерти переконались у збереженні належної конфіденційності при вирішенні конфліктних ситуацій в ході обговорення питань на зустрічі із представниками студентського самоврядування. Крім того, психологічна служба ХДАЕУ <http://www.ksau.kherson.ua/kultmist.html> має електронну адресу для конфіденційного спілкування здобувачів із психологом.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Матеріально-технічні, фінансові, та навчально-методичні ресурси відповідають вимогам якісної освітньої та наукової підготовки здобувачів на ОНП «Економіка» та сприяють досягненню заявлених цілей і завдань. Освітній простір є безпечним для навчання і здоров'я здобувачів, в тому числі – осіб з особливими потребами, та задовольняє їх інтереси й потреби.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Навчально-методичне забезпечення частково наявне в електронному вигляді на електронній платформі Moodle та не повністю представлене в репозитарії університету. Рекомендації: наповнити електронну навчальну платформу університету Moodle та репозитарій навчально-методичними матеріалами в розрізі всіх дисциплін ОНП. Систематизувати зазначені матеріали за ОНП 051 «Економіка» та в розрізі ОК.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

ОНП в достатній мірі відповідає якісним характеристикам за всіма підкритеріями 7.1-7.6, а саме – наявні фінансові та матеріально-технічні ресурси, в цілому, достатні для забезпечення заявлених цілей та програмних результатів навчання; ЗВО забезпечує безоплатний доступ НПП та здобувачів до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів; освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти; ЗВО забезпечує необхідну підтримку здобувачів, в тому числі, осіб з особливими потребами; існує чітка і зрозуміла процедура вирішення конфліктних ситуацій. З огляду на всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, слабких сторін, недоліків) та їх контексту, наявність в ЗВО політики орієнтованої на постійне вдосконалення діяльності, експертна група стверджує про відповідність ОНП критерію 7 при наявності недоліків, що не є суттєвими (рекомендація щодо систематизації та поповнення фондів навчально-методичних матеріалів в електронних базах ЗВО)

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Процедури розроблення, затвердження, та періодичного перегляду освітньо-професійних програм в ЗВО відбувається у відповідності до Положення про освітні програми від 30.03.2021 р. (<http://surl.li/aqgvf>). Перегляд даної ОНП в ЗВО відбувається раз на два роки, враховуючи пропозиції стейкхолдерів, потреби ринку праці, зміни в законодавчій базі та за результатами моніторингу якості освіти. Підставами для оновлення даної ОНП були висновок попередньої акредитаційної експертизи та призначення нового гаранта. У 2021 р. ОНП переглядалася й була вдосконала з позицій необхідності забезпечення компетентностей відповідними освітніми компонентами, що розширюють результати навчання та у частині збільшення годин практичної підготовки та перенесення її з 1-го на 5-тий семестр. (<http://surl.li/aqjgi>). У ХДАЕУ дотримуються визначених ними процедур розроблення, затвердження та моніторингу ОНП. ЕГ переконалася в цьому спілкуючись з гарантом, деканом економічного факультету та фахівцем сектору забезпечення якості.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

У ЗВО передбачений механізм залучення студентів до процесу перегляду ОНП. Механізм передбачає залучення здобувачів до перегляду ОНП шляхом анкетування, яке проводиться двічі на рік (результати представлені у загальному доступі (<http://www.ksau.kherson.ua/yakosv/rezulank.html>), постійному зворотньому зв'язку із студентами

(в т.ч. через пошту гаранта для отримання пропозицій щодо удосконалення ОНП (<http://surl.li/sv1b>) , а також шляхом залучення їх до проектної групи. До складу проектної групи входять двоє студентів 4-го та 3-го року навчання, а саме Фесенко Г. та Потанер Л.. Здобувачі підтвердили свою участь у процесі обговорення пропозицій щодо вдосконалення ОНП та прийнятті рішень на відповідних засіданнях. Експертна група під час проведення акредитації підтвердила, що пропозиції здобувачів беруться до уваги. Це знайшло відображення у: введення дисципліни “Моделювання економічних процесів в ІТ-середовищі”(пропозиція надійшла від здобувачів Фесенко Г., Деркач В., Потанер Л.), включення до змісту дисципліни «Аграрна економіка» окрему тему «Структура та елементи ринку круп'яних культур в Україні» (протокол засідання робочої групи № 4 від 15.02.2021р.), збільшенні кількості годин відведених на педагогічну практику. Представники органів студентського самоврядування підтвердили свою участь у засіданнях в яких обговорювалися питання удосконалення ОНП.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

У ЗВО створена Рада роботодавців через яку здійснюється постійна співпраця (<http://www.ksau.kherson.ua/econom/4770-grobekonfak.html>). Документом який врегульовує питання створення та організації роботи рад роботодавців факультетів Університету є Положення про ради роботодавців (<http://surl.li/aqjgk>). На сайті університету є анкета для обговорення освітніх програм (<http://surl.li/aqjgn>) та анкета безпосередньо для стейкхолдерів (<http://surl.li/aqjgq>) . На зустрічі із стейкхолдерами Чечоткін В.В.-заступник голови ради роботодавців, зазначив, що від нього поступила пропозиція щодо збільшення кількості кредитів відведених на педагогічну практику. Даний факт підтверджений у протоколом №2 засідання ради роботодавців від 29.10.2020 року (<http://surl.li/aqjgr>). Дана пропозиція була врахована.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

У ХДАЕУ існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми. На сайті університету розміщення анкети для опитування випускників (<http://surl.li/aqjgt>). Вона включає питання працевлаштування, а також з оцінки теоретичних та практичних знань, поєднання освітнього процесу із інноваціями та науковими дослідженнями викладачів, про дотримання академічної доброчесності з боку викладачів та ін. Випускник даної ОНП Чечоткін В. залучений, як стейкхолдер, Ярмоленко В. - працює на кафедрі економіки в даному ВНЗ. Перший проректор, проректор з науково-педагогічної роботи – Грановська В.Г. , на зустрічі повідомила, що закінчення цієї ОНП позитивно впливає на працевлаштування випускників, а також відображається на збільшенні їхньої заробітної плати.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Порядок здійснення процедур внутрішнього забезпечення якості ОП регламентовано “Положенням про забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти” від 29.12.2020 року (<http://surl.li/ajwew>). На рівні університету діє Сектор забезпечення якості освіти (<http://www.ksau.kherson.ua/yakovs.html>) . Даний підрозділ здійснює моніторинг та аналіз якості освіти, освітньої та академічної діяльності університетської спільноти, дотримання засад академічної доброчесності, готує рекомендації для прийняття необхідних рішень на всіх рівнях управління щодо підвищення якості надання освітніх послуг та є складовим елементом системи внутрішнього забезпечення якості. У ході процедур внутрішнього забезпечення якості за час існування даної ОНП не було виявлено недоліків в її реалізації. Слід зазначити, що інформація стосовно якості освіти, а саме документи ХДАЕУ, заходи, методичні рекомендації, корисні посилання та матеріали, знаходяться у закритому доступі на сайті університету. Сектором забезпечення якості освіти і навчально-методичним відділом проводяться наради-семінари з НПП та гарантами ОНП щодо покращення якості освіти за ОНП. Засвідчуємо, що нарікань і скарг студентів щодо провадження освітньої діяльності за ОП закладу вищої освіти не виявлено.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти беруться до уваги під час перегляду ОНП. 27.08-29.08 2020 року в ХДАЕУ була проведена первинна акредитація. На теперішній час були враховані пропозиції попередньої акредитації, зокрема: 1. Оновлено склад робочої групи. Враховані пропозиції щодо розширення списку стейкхолдерів(включено додатково Чернявську Т.А. – доктора наук, професора Державної вищої професійної школи в Коніні (м. Конін, Польща)) та внесенню студентів різних років навчання(Потанер Л.Д. - здобувач 3-го курсу, Фесенко Г.О. - здобувач 4-го курсу). 2. Розширено Каталог вибіркового компонентів ОНП з шести до

дванадцяти(<http://surl.li/aqjgw>). 3.Розширили питання для анкетувань студентів. 4. Частково наповнено систему Moodle. Під час проведення акредитації було продемонстровано наповнення матеріалами дисциплін, але лише в теоретичній частині. Пропонуємо додати форми контролю (тести, контрольні роботи, заліки,іспити). 5. Розроблені силабуси навчальних дисциплін

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Згідно “Положення про забезпечення якості і освітньої діяльності та якості вищої освіти (<http://surl.li/ajwew>) основною метою розвитку освіти у ХДАЕУ на 2018-2022 р.р. є підвищення якості освітнього процесу та вдосконалення чинних програм підготовки фахівців за рівнями вищої освіти. Завдяки системі взаємодії між різними групами стейкхолдерів забезпечено їх рівнозначну участь в освітньому процесі. В результаті цього активно поширюються і впроваджуються принципи академічної доброчесності, систематично оновлюються ОП, створена і функціонує система заохочення студентів і викладачів (грамоти, подяки та можливість оздоровлення на базі відпочинку на березі моря). Вагомими чинниками забезпечення внутрішньої системи якості освіти є створення достатньої матеріально-технічної бази та інформаційних ресурсів, з вільним безкоштовним доступом до них, можливість індивідуальної траєкторії здобувачів вищої освіти, впровадження в освітню діяльність студентоцентризованих підходів. На сайті університету є анкета для опитування здобувачів вищої освіти, щодо якості викладання окремої дисципліни (<http://surl.li/aqjhe>), що також дає змогу оцінити якість освіти. Підрозділами, які відповідають за здійснення процесів і процедур внутрішнього забезпечення якості освіти в ЗВО є: декан факультету, завідувач кафедри, навчально-методичний відділ, науководослідний сектор, сектор забезпечення якості освіти. За результатами вивчення документів та проведених зустрічей з фокус-групами ЕГ дійшла висновків, що всі учасники освітнього процесу ХДАЕУ налаштовані на постійне підвищення якісного рівня освітньої програми та навчального процесу, а діюча культура якості спрямована на забезпечення розвитку ОНП та освітньої діяльності за цією програмою.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Розроблення, затвердження, моніторинг та періодичний перегляд ОНП відбувається згідно із визначеною загальноуніверситетською політикою та процедурами внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. Наявні у відкритому доступі нормативні документи щодо моніторингу та забезпечення якості освіти. Процедури і політики забезпечення якості ґрунтуються на сучасних вимогах з забезпечення якості освіти, побажаннях стейкхолдерів. Здобувачі вищої освіти є повноцінними учасниками внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти ХДАЕУ. У вільному доступі інформація щодо анкетувань студентів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Не оприлюднена інформація щодо працевлаштування випускників на сайті. Рекомендуємо на сторінці аспірантури висвітлити цю інформацію для залучення нових студентів на навчання.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Враховуючи сильні сторони (постійна комунікація із студентами щодо якості ОНП, залучення їх до робочої групи, взаємодія із стейкхолдерами та реагування на їх пропозиції, анкетування здобувачів та висвітлення цієї інформації на сайті) експертна група вважає, що дана ОНП має достатній рівень узгодженості із якісними характеристиками критерію 8. Враховані зауваження та рекомендації, зроблені за результатами попередньої експертизи, а саме : 1. Оновлено склад робочої групи. Враховані пропозиції щодо розширення списку стейкхолдерів та внесенню студентів різних років навчання 2. Розширено Каталог вибіркових компонентів ОНП з шести до дванадцяти 3.Розширили питання для анкетувань студентів. 4. Частково наповнено систему Moodle. П 5. Розроблені силабуси навчальних дисциплін Недоліки вважати несуттєвими через те, що їх можна виправити в короткі терміни.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

ХДАЕУ має пакет нормативних документів, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу і знаходиться у вільному доступі на офіційному сайті. Такими документами є: "Статут ХДАЕУ" (<https://cutt.ly/LTppLzC>), "Положення про організацію освітнього процесу" (<https://cutt.ly/WTppVob>), "Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук" (<https://cutt.ly/LTppM7t>), а також "Колективний договір Херсонського державного аграрно-економічного університету" (<https://cutt.ly/LTpp3t2>). Правила і процедури, що визначені такими нормативними документами, є достатньо чіткими, зрозумілими та доступними для всіх учасників освітнього процесу, що підтвердили під час зустрічі стейкхолдери, викладацький склад та студенти.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Відповідно до вимог, проект ОНП "Економіка" ХДАЕУ оприлюднено вчасно на сайті університету у вкладці "Громадське обговорення освітніх програм" у відкритому доступі (<https://cutt.ly/LTpp5qT>). Для отримання зауважень та пропозицій розміщена електронна адреса гаранта даної ОНП. Також при зустрічі зі здобувачами та роботодавцями вони підтвердили, що долучаються до оновлення ОНП.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

На сайті ХДАЕУ опублікована ОНП у вільному доступі (<https://cutt.ly/wTraqr1g>). Будь-хто може переглянути ОНП, загальну інформацію про програму, програмні компетентності, перелік компонент, форми підсумкового контролю за компонентами, структурно-логічну схему освітньої програми тощо. Обсяг інформації, опублікованої про ОНП, є достатнім для зацікавлених осіб, що підтвердили стейкхолдери. Під час зустрічі дана фокус-група підтвердила, що переглядає ОНП та цікавиться проектом, коли такий з'являється на сайті. У загальному доступі розміщена інформація про силабуси на сайті ЗВО (<http://surl.li/aqhzx>).

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Інформація про організацію та особливості освітнього процесу, ОНП, нормативні документи, положення та інші дані, які можуть зацікавити стейкхолдерів, є вільному доступі. Є можливість взяти участь в обговоренні проекту ОНП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Ускладнена навігація на сайті. Рекомендуємо всю інформацію, яка б стосувалася відділу аспірантури розмістити в одному місці. Також надати інформацію про терміни та умови подання пропозицій щодо ОНП.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Враховуючи сильні сторони та позитивні практики, такі як: повна та доступна інформатизація всіх учасників освітнього процесу та відкрита нормативно-правова база ЗВО ЕГ вважає, що ОНП третього рівня вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка» має достатній рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями. Виходячи з встановлених ЕГ фактів, можна вважати відповідність ОНП Критерію 9 достатньою. Недоліки вважати несуттєвими, тому що вони вагомо не впливають на якість освітнього процесу.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

Дослідження змісту ОНП 051 «Економіка» показує її відповідність стратегічним цілям ЗВО в освітній, науковій сферах та у сфері кадрового забезпечення. Співкування із здобувачами показало високий рівень задоволення одержаними компетентностями та результатами навчання. Обов'язкові освітні складові сформовані таким чином: оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями – ОК 01 «Філософія науки та академічна етика», ОК 02 «Методологія й організація наукових досліджень та академічне письмо», ОК 05 «Педагогіка та психологія вищої школи». На здобуття мовленнєвих компетентностей виділено ОК 03 «Наукова іноземна мова», та частково ОК 02 (в розділі «Академічне письмо»). Набуття універсальних навичок дослідника в ОНП забезпечують ОК 06 «Організація управління науковими проектами та захист інтелектуальної власності», ОК 08 «Моделювання економічних процесів в ІТ-середовищі». Вибіркова складова ОНП включає 3 дисципліни, всього 15 кредитів, що вивчаються в 3, 4, 5 семестрах. Зміст ОНП «Економіка» відповідає науковим інтересам аспірантів і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти переважно за спеціальністю та галуззю. Зокрема, експертна група засвідчила взаємозв'язок між змістом навчання (ОК) і тематикою досліджень здобувачів наукового ступеня доктора філософії. Разом з тим, експертна група звертає увагу, що не всі теми наукових досліджень пов'язані з економікою, розвитком аграрного сектору, зокрема, з туристичним бізнесом (Волощук В.В., Кравець О.В., Пічура І.О.), готельні мережі (Ненько О.І.), управління природно заповідним фондом (Присяжнюк П.В.), ЖКГ (Білоус О.В.) та інш. Різноманітність тематики наукових досліджень має бути враховано при формуванні фокусу ОНП та ПРН. На запит експертної групи для оцінки перспектив формування разових СВР було надано відповідну інформацію по 4 здобувачам. Тематика 3 здобувачів орієнтована на сільськогосподарський розвиток та 1 здобувач (Алещенко Л.О.) на розвиток суб'єктів туристичного бізнесу. Враховуючи наявність публікацій з проблем розвитку туристичного бізнесу д.е.н., проф. Пристемського О.С., д.е.н., проф. Танклевської Н.С. та к.е.н., доц. Бойко В.О. ЕГ може стверджувати про потенційну можливість формування СВР по здобувачам. Проте, враховуючи контингент випускників та здобувачів, різноманітність тематики, наявні публікації у НПП, такий потенціал є поки що низьким по темам, присвяченим готельним мережам, ЖКГ, природно заповідному фонду.

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряміві досліджень наукових керівників.

За результатами фокус груп експертна група може стверджувати про можливість при вступі здобувачів вибрати наукового керівника, обговорювати напрями наукового дослідження. Проте, експертна група зауважує, що по окремим напрямам наукових досліджень керівників та аспірантів є неповна узгодженість. Так, здобувач Ненько О.І. з тематикою наукового дослідження «Удосконалення внутрішніх систем якості готельних мереж», керівник д.е.н., проф. Грановська В.В. – публікації щодо якості та/або готельних мереж відсутні, публікаційна активність в сфері конкурентоспроможності аграрних підприємств, аграрної економіки, ринку туристичних послуг. Здобувач Присяжнюк П. В. (4 рік, випуск) «Удосконалення механізму управління природно-заповідним фондом Херсонської області», науковий керівник д. е.н, проф. Кирилов Ю.Є., - єдина публікація в 2020 році в співавторстві зі здобувачем присвячена створенню мережі заповідних територій. Також звертаємо увагу, що публікації д.е.н., проф. Морозова Р.В. щодо тарифоутворення в житлово-комунальній галузі спільні зі здобувачем та опубліковані в 2020 р. Також, експертна група зауважує, що теми деяких дисертаційних досліджень здобувачів ОНП частково відповідають спеціальності 242, 241, 072, 073. ОНП не є міждисциплінарною.

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

ЕГ підтверджує, що ЗВО організаційно та матеріально забезпечує в межах ОНП можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень. В ЗВО функціонує Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених - (<http://www.ksau.kherson.ua/news-2/rmv-2.html>). Наукове товариство функціонує на основі Положення (<http://surl.li/aqnot>). Мета діяльності Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених - створення сприятливих умов для науково-дослідної роботи та інноваційної діяльності студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених Університету, об'єднання їхніх зусиль для вирішення актуальних проблем сучасної науки. ЗВО випускає фазовий вісник «Таврійський науковий вісник: Економічні науки» ([Сторінка 24](http://tnv-</p></div><div data-bbox=)

esonom.ksauniv.ks.ua/) - переєстрація 24.09.2020 р. Також в ХДАЕУ існувала практика випуску щорічних колективних монографій, до участі в підготовці яких залучалися і аспіранти в 2018-2021 рр. (перелік публікацій надано у відповідь на запит експертної групи). Університет в межах ОНП в повній мірі надає можливість для проведення і апробації результатів наукових досліджень на Регіональних, Всеукраїнських і Міжнародних науково-практичних конференціях, семінарах, відкритих лекцій під час яких аспіранти висвітлюють результати власних наукових досліджень. План проведення яких висвітлено на сайті ХДАЕУ (<http://www.ksau.kherson.ua/news-2/konferenc-2.html>). Так, в 2021 р. на базі ХДАЕУ відбулась 2 Всеукраїнські науково-практичні конференції з тематики за фокусом ОНП “Сучасний стан та потенціал розвитку індустрії гостинності в Україні” та “Економіка, фінанси, управління: наукові підходи та практика реалізації”. А також 1 Інтернет-конференція “Стратегія фінансово-економічного розвитку підприємницьких структур в умовах глобалізації”. В 2020 р. за ініціативою ХДАЕУ та грузинських партнерів було видано міжнародну колективну монографію “Strategies of Socio-Economic Development and Mechanisms of their Implementation in the Conditions of Economic Uncertainty and Globalization Changes” в написанні якої брали участь здобувачі ОНП Фесенко Г.О. та Білоус О.В.

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

За результати фокус груп, ЕГ має можливість підтвердити залучення аспірантів до публікацій іноземною мовою у закордонних та міжнародних виданнях у галузі економіки. Для забезпечення поінформованості та допомоги в міжнародній активності аспірантів в університеті функціонує структурний підрозділ університету - (<http://www.ksau.kherson.ua/infokval-22.html>), підтримку надає відділ з міжнародної діяльності (<http://www.ksau.kherson.ua/infokval-22.html>). За окремою вкладкою розміщена інформація щодо міжнародних стажувань та міжнародної практики. Зокрема, як зазначила здобувач 4-ого курсу Фесенко Г.О. вона проходила міжнародне стажування в Varna University of Management м. Варна, Болгарія (2019 р.), тема курсу «Higher Education Strategies for Technological Innovation in the Global Context of Changing Social Demands». ЗВО плідно працює за програмою Еразмус +, а також в рамках співпраці Україна-Канада в 2020 р. з канадським проєктом UHBDP (<http://www.ksau.kherson.ua/restr.html>). ХДАЕУ продовжує багаторічну співпрацю з провідними університетами та науковими установами Ізраїлю, Азербайджану, Польщі, Білорусі, Данії, Болгарії, Франції, США, Китаю з якими заключено меморандуми про співпрацю (<http://surl.li/tmsk>).

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

За результатами проведених зустрічей з науковими керівниками, ЕГ може стверджувати, що наукові керівники активно приймають участь у дослідницьких проєктах. Наприклад, на базі ЗВО проваджуються НДР за темами «Формування стратегії розвитку молодіжного підприємництва в умовах євроінтеграції як чинника соціально-економічної стабільності та безпеки України» (<http://www.ksau.kherson.ua/naukovods/ndr/4536-ndr5.html>) номер державної реєстрації 0119U100010, керівником проєкту є д.е.н. професора Кирилова Ю.Є.; «Інноваційні форми туристичного бізнесу в умовах пріоритету збалансованого розвитку та економічного зростання» номер державної реєстрації 0120U101307, керівником д.е.н. доцент Грановської В.Г.

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

На сайті ЗВО на окремій вкладці розміщено інформацію щодо академічної доброчесності. В університеті діє Кодекс академічної доброчесності (<http://surl.li/ajwll>). Кодекс встановлює загальні моральні принципи та правила етичної поведінки осіб, які працюють і навчаються в університеті, якими вони мають керуватися у своїй діяльності. Кодекс є складовою частиною системи забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності ЗВО. Для моніторингу дотримання здобувачами вищої освіти, НПП, ПП та іншими працівниками моральних та правових норм Кодексу створені Комісії з академічної доброчесності і університетську Комісію з етики та управління конфліктами. До складу Комісії за посадами входять: перший проректор, проректор з науково-педагогічної роботи; проректор з наукової та міжнародної діяльності; юрисконсульт; Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції, директор наукової бібліотеки; Голова профкому ППО викладачів; Голова Правління Студентського парламенту; по одному представнику від науково-педагогічного персоналу та студентства кожного факультету. Крім Кодексу в ХДАЕУ діють Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин (<http://surl.li/aimzd>). В ЗВО розроблено план заходів щодо впровадження принципів академічної доброчесності (<http://surl.li/aqpdj>). В плані протягом року передбачено проведення круглих столів, семінарів, тренінгів. Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності визначено “Положення про порядок перевірки наукових, навчально-методичних, дисертаційних, магістерських, бакалаврських робіт на наявність плагіату” (<http://surl.li/aqpfj>). Здійснюється перевірка наукових статей, робіт доктора філософії на унікальність системою якою користуються більшість університетів - «Unichek», а також система Strikeplagiarism. За порушення принципів академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності. Як, було

зазначено під час фокус-груп, цу: 1) повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); 2) повторне проходження відповідного ОК ОНП; 3) відрахування із університету; 4) позбавлення академічної стипендії; 5) позбавлення наданих пільг з оплати навчання. 6) інші додаткові та/або деталізовані види академічної відповідальності здобувачів освіти за конкретні порушення академічної доброчесності. За порушення принципів академічної доброчесності НПП можуть бути притягнені до дисциплінарної відповідальності відповідно до законодавства та/або відповідної академічної відповідальності.

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

Аспіранти, їх наукові керівники, викладачі програми є активними дослідниками, які регулярно публікують свої роботи (у т.ч. виданнях, включених до міжнародних баз даних) та беруть участь у вітчизняних та міжнародних проєктах. Також слід відмітити наявність тісної комунікації та довірливих взаємовідносин між здобувачами та науково-педагогічними працівниками. В ЗВО застосовується практика долучення аспірантів до міжнародної академічної спільноти. ЗВО забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

Окремі теми присвячені ЖКГ, туризму, природоохоронному фонду, готельним мережам є пограничними зі спеціальностями 241, 242, 101 але ОНП не є міждисциплінарною. Рекомендації: розглянути необхідність уточнення тем, враховуючи предметну область спеціальності 051 "Економіка".

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

ОНП відповідає якісним характеристикам за підкритеріями 10.1-10.6 в достатній мірі. Зміст ОНП в цілому відповідає науковим інтересам аспірантів, наукові керівники активно приймають участь у дослідницьких проєктах та регулярно їх публікують, наявні можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень, залучення до міжнародної академічної спільноти, існують перспективи для створення разових СВР. ЗВО забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, слабких сторін, недоліків) та їх контексту, такі чинники, як принцип поваги до автономії закладу, врахування контексту та позицій стейкхолдерів, відносний вплив недоліків на відповідний аспект якості освітньої програми та їх взаємозв'язок з виділеними недоліками за критеріями 1, 2 експертна група вважає можливим стверджувати про загалом відповідність освітньої програми критерію 10 при наявності недоліків, що не є суттєвим

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	B

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Медвідь Вікторія Юріївна

Члени експертної групи

Петкова Леся Омелянівна

Ставнича Наталія Ігорівна